

ואתחנן, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

השם אחד, מה החידוש?

צמד המלים 'שמע ישראל' הפך להיות הכינוי למשפט האמונה האולטימטיבי היהודי. האם לצמד זה יש משמעות אמונית מעבר להיותו ביטוי של קריאה נרגשת של משה רבנו? אל מי אנו פונים היום כאשר אנו אומרים 'שמע ישראל'? האם מי שאמר רק את - 'הָיָה אֱלֹהֵינוּ הָיָה אֶחָד', אינו מבטא בכך את עיקרי האמונה המונותיאיסטית היהודית?

שמע ישראל, אינם רק המלים הנרגשות בהם פנה משה אל עמו. מלים אלו הינן רלוונטיות והכרחיות להבנת כל המשפט. הן מהוות את המסגרת ואת הקונטקסט לתוכן שיוצג לאחריו. בפרפרזה הן אומרות כך: 'שמע, הבן, התבונן, כחלק מעם ישראל ביסוד האמוני - 'הָיָה אֱלֹהֵינוּ הָיָה אֶחָד'. ניתן, כפי שכל הדתות המונותיאיסטיות עושות להבין את המשפט גם אחרת ובאופן מעוות. אנחנו מצווים להבין ולהאמין במשפט זה **כישראל**.

ישראל הוא הכינוי לישות הלאומית המטאפיזית שנוצרה כתוצאה ממאבקו של יעקב בחיר האבות-וי'אמר לָא יַעֲקֹב יִאָמֵר עוֹד שְׁמַיָּךְ כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל כִּי-שָׁרִיֵּת עִם-אֱלֹהִים וְעִם-אֲנָשִׁים וְתוֹכְלִי: הישות הלאומית שלנו התגבשה ומתגבשת מניצחון במאבקים עם מלאכים שליחי האל, גם בדמות אנשים. כן, אותו האל האוהב אותנו והמבטיח לנו להיות עם סגולה שולח מלאכים להיאבק בנו, ואנו מצווים להמשיך ולהאמין כי הכל מאיתו השם יתברך.

ההתבוננות הפנימית והעמוקה בתוככי הישראליות שלנו מצווה אותנו להבין כי 'הָיָה אֱלֹהֵינוּ. השם ואלוקים, המהווים את מידת הדין והרחמים מהווים את 'תיאורו' של האל שלנו(=אלהינו). מדוע? כי 'הָיָה אֶחָד'. לא רק אחד במובן של מספר אלא בעיקר במובן של **אחדות**. הוא מאחד את כל הניגודים לכאורה שבמציאות ומה שמעבר לה. זאת, לעומת הנוצרים הלומדים מן הפסוק את עניין השילוש (ג' פעמים הזכרת השם) או המוסלמים המתייחסים רק למשמעות של אחד ולא שניים, מה שמעמיד את האל (אללה אכבר) כנגד כל העולם באופן שאפילו הבחירה החופשית מתבטלת.

ייחודו של השם נלמד מפסוק יותר מפורש - אֲתָהּ הִרְאָתָ לְדַעַת כִּי יִקְוֶה הוּא הָאֱלֹהִים אֲיֵן עוֹד מְלַבְּדוּ (דברים ד, לה). מדוע לא זכה פסוק זה להיות עיקר האמונה היהודי במקום 'שמע ישראל', הלא הוא מבטא את אותו רעיון באופן 'פשוט' יותר לכאורה? התשובה נמצאת בגוף הפסוק, כי זה אינו '**שמע ישראל**' אלא 'אתה ה**ראת**!' פסוק זה מדבר על ראייה חד פעמית, במעמד הר סיני. כדי לאחוז באמונה זו יש צורך במסורת, בהבנה מחודשת ומתמדת של המציאות בעולם. דא- עקא, זוהי בדיוק המשמעות הנגזרת מן הביטוי 'שמע ישראל'. השם המפורש, שם העצם כביכול, הוא האלוקים, והוא אלוקינו. אין כאן חלילה שתי רשויות, השם הוא האלוקים, אין סתירה בין הכוחות בטבע או מחוצה לו.

'השם' הוא מהות טרנסצנדנטלית שהדתות המונותיאיסטיות האחרות מתייחסות אליו כאל אין סופי ללא כל נקודת התייחסות אליו, זאת, בשל נשגבותו האין סופית. **ישראל** כפרט או כעם אומרים ההיפך, הוא אלוקינו. מדוע? כי הוא אחד ואחדותו כוללת הכל, ולכן אנו רשאים לומר 'בעזרת השם יתברך'. אכן, הבורא הכל יכול, הבלתי נתפס, הנשגב והטרנסצנדנטי הוא האלוקים שהוציא אותנו ממצרים, התגלה לנו, נתן לנו את התורה והביאנו לארץ המובטחת.

משה רבנו עשה שימוש בלשון זו גם בארבעה נושאים נוספים, כולם בספר דברים:

ה,א: " **שמע ישראל** את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אתם .. "

ט,א: " **שמע ישראל** אתה עבר היום את הירדן לבא לרשת גוים .... "

כ,ג: " ... **שמע ישראל** אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם "

כז, ט: " ... הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלהיך "

המשמעות הפנימית והעמוקה של : תורה, ארץ, ועם, נגזרת מן היסוד המשותף לכולם - ישראל.

להערות: hazutg@gmail.com